

Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]

Vol 3, No 1 (2022)

AFIMEC

Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου: από το συγγραφέα στον αναγνώστη»

Ιωάννα Κατιδιώτη, Ιωάννα Μπαμπουκλή, Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός

doi: [10.12681/afiinmec.30069](https://doi.org/10.12681/afiinmec.30069)

To cite this article:

Κατιδιώτη Ι. ., Μπαμπουκλή Ι. ., & Σοφός Α. (Λοΐζος) . (2022). Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου: από το συγγραφέα στον αναγνώστη». *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 3(1). <https://doi.org/10.12681/afiinmec.30069>

Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου: από το συγγραφέα στον αναγνώστη»

Ιωάννα Κατιδιώτη
University of Groningen
Ερευνήτρια, PhD
ioannakatidioti@gmail.com

Ιωάννα Α. Μπαμπουκλή
Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Εκπαιδευτικός ΠΕ86
ioannampampoukli@gmail.com

Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός
Καθηγητής Πανεπιστημίου
Αιγαίου
lsfos@rhodes.aegean.gr

Abstract

The educational documentary “The journey of books: from the writer to the reader” aims to inform the viewers about the creation of a book and the different stages that includes, starting from writing a book, up until the copies of the book are placed on the shelves of bookstores. The journey begins from the writer, continues in the publishing house, followed by production of the book (printing and binding), promotion of the book by the publishing house and finally, the bookstore, where the reader can purchase the book. Simultaneously, the documentary offers historic facts about the creation of books.

Key-words: Educational documentary, Books, Publishing

Περίληψη

Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου: από το συγγραφέα στον αναγνώστη» στοχεύει στην πληροφόρηση των θεατών σχετικά με τη διαδικασία δημιουργίας ενός βιβλίου και τα επιμέρους στάδια που αυτή περιλαμβάνει, ξεκινώντας από τη συγγραφή ενός βιβλίου μέχρι τα αντίτυπά του να τοποθετηθούν στα ράφια των βιβλιοπωλείων. Η διαδρομή ξεκινάει από το συγγραφέα, συνεχίζει με τον εκδοτικό οίκο, ακολουθεί η παραγωγή (τυπογραφείο και βιβλιοδετείο), η προώθηση του βιβλίου από τον εκδοτικό οίκο και τέλος, το βιβλιοπωλείο, όπου ο αναγνώστης μπορεί να αγοράσει το βιβλίο. Ταυτόχρονα, το ντοκιμαντέρ προσφέρει ιστορικά στοιχεία σχετικά με τη δημιουργία βιβλίων.

Λέξεις κλειδιά: Επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ, Βιβλίο, Εκδόσεις

1 Θεωρητική προσέγγιση

Η κεντρική έννοια διδασκαλίας είναι η παρουσίαση και επεξήγηση των σταδίων από τα οποία περνάει ένα βιβλίο, από τη στιγμή που ο συγγραφέας τελειώνει τη συγγραφή μέχρι ο αναγνώστης να το αγοράσει. Το πρώτο στάδιο είναι ο εκδοτικός οίκος όπου γίνεται η διόρθωση και η επιμέλεια του βιβλίου, ο σχεδιασμός εξωφύλλου και η οργάνωση παραγωγής του βιβλίου. Το δεύτερο στάδιο είναι το τυπογραφείο όπου τυπώνονται το

βιβλίο και το εξώφυλλο. Το τρίτο στάδιο είναι το βιβλιοδετείο όπου τα τυπωμένα φύλλα και εξώφυλλα διπλώνονται, συνθέτονται, ράβονται, κολλιούνται και κόβονται, έτσι ώστε το βιβλίο να πάρει την τελική του μορφή. Το τέταρτο στάδιο είναι η προώθηση του βιβλίου από τον εκδοτικό οίκο ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη διαφήμιση του βιβλίου μέσω παρουσιάσεων και μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Τέλος, το βιβλιοπωλείο είναι ο χώρος στον οποίο πωλούνται τα βιβλία, είτε φυσικά είτε ηλεκτρονικά. Επιπλέον γίνεται παρουσίαση της μηχανής Gutenberg και της παραδοσιακής βιβλιοδεσίας.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο που ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της εργασίας είναι ότι η Google έχει υπολογίσει ότι ο συνολικός αριθμός των διαφορετικών βιβλίων που έχουν εκδοθεί είναι 130 εκατομμύρια. Ταυτόχρονα, υπολογίζεται ότι πλέον παγκοσμίως εκδίδονται κάθε χρόνο 1.5 εκατομμύρια νέοι τίτλοι βιβλίων (Leonid Taycher, 2010). Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι στην Ελλάδα μόνο υπάρχουν περίπου 200 διαφορετικοί εκδοτικοί οίκοι (Ενδεικτική λίστα με τους εκδοτικούς οίκους στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή, n.d).

Η παραγωγή βιβλίων έχει πλούσια ιστορία (π.χ. History of books, 2021). Η τυπογραφία ξεκινάει με τη μηχανή Gutenberg (π.χ. Huyett, 2014, Printing Press, 2021) και το πρώτο βιβλίο που τυπώνεται είναι η Βίβλος του Gutenberg (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2021). Η βιβλιοδεσία προϋπήρχε της τυπογραφίας, σε χειροποίητη μορφή, έτσι ώστε τα βιβλία (χειρόγραφα τότε) να προστατεύονται (History of Books and Printing @ Archives & Special Collections: Bookbinding, 2021, Bookbinding, 2021, Lam & Wei, 2013). Τα υλικά που χρησιμοποιούνταν και ο τρόπος βιβλιοδεσίας ποικίλουν ανάλογα με την περιοχή και την εποχή. Για παράδειγμα οι Αιθίοπες χρησιμοποιούσαν ξύλινο κάλυμμα και διπλές βελόνες ραψίματος, ενώ οι Κινέζοι χρησιμοποιούσαν το δέσιμο της πεταλούδας (Traditional Chinese Bookbinding, 2018). Η πώληση βιβλίων είναι κι αυτή ένα επάγγελμα που χρονολογείται από την αρχαία Ελλάδα και την αρχαία Ρώμη (History of bookselling, 2021). Όσον αφορά τους εκδοτικούς οίκους, το Cambridge University Press θεωρείται ο πρώτος εκδοτικός οίκος, με έτος ίδρυσης το 1536 και ιδρυτή το Henry VIII (Mukundarajan, 2017).

Οι περισσότεροι αναγνώστες δεν γνωρίζουν πόσο πολύπλοκη είναι η διαδικασία δημιουργίας ενός βιβλίου και πόσοι διαφορετικοί επαγγελματίες εμπλέκονται. Το ντοκιμαντέρ έχει ως στόχο να ενημερώσει τους θεατές για όλα τα στάδια της παραγωγής βιβλίων και τις διαφορετικές ειδικότητες (π.χ. επιμελητής, γραφίστας) αλλά και μηχανήματα που χρειάζονται προκειμένου ένα βιβλίο να βρεθεί στα χέρια του αναγνώστη. Επιπλέον, προσφέρονται μέσω αφήγησης (αλλά και βίντεο στην περίπτωση του τυπογραφείου και του βιβλιοδετείου) ιστορικά στοιχεία για κάθε χώρο που συμμετέχει στη δημιουργία ενός βιβλίου.

2 Είδος μιντιακού προϊόντος

Σύμφωνα με το Μεταλληνό (2003), το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ έχει ως στόχο την προβολή καταστάσεων που αποσκοπούν στη διδασχή, την πληροφόρηση και την ενημέρωση των θεατών πάνω στο θέμα το οποίο πραγματεύεται. Ανάλογα με τη δομή και το περιεχόμενό του, το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ απαντάται και με τις ονομασίες διδακτικό, πληροφοριακό ή εγκυκλοπαιδικό.

Τα επιμορφωτικά ντοκιμαντέρ (συμπεριλαμβανομένου και του παρόντος) χρησιμοποιούν συχνά συνεντεύξεις. Οι συνεντεύξεις έχουν πολλά θετικά και αρνητικά, σύμφωνα με τους Καρακάση, Γούσιο και Κεφάλα (2015). Στα αρνητικά, οι άνθρωποι συχνά λένε ψέματα στις συνεντεύξεις, είναι αφύσικοι και δεν έχουν αυθορμητισμό. Επιπλέον, τα λόγια υπολείπονται της εικόνας σε ενδιαφέρον αλλά και τεκμηρίωση, και τέλος, η συναισθηματική εμπειρία δεν μεταδίδεται τόσο καλά μέσω συνεντεύξεων. Στα θετικά, η συνέντευξη προσφέρει αμεσότητα της ιστορίας, εμπλουτίζει τη γνώση με την προσωπική εμπειρία του συνεντευξιαζόμενου, βοηθάει στο να μάθουμε για συμβάντα του παρελθόντος και συμπληρώνει οπτικές σκηνές που δεν μπορούν να συμπεριλάβουν τα πάντα. Το είδος της συνέντευξης του παρόντος ντοκιμαντέρ είναι «πληροφοριακή ή πραγματολογική συνέντευξη (με ειδικούς)». Υπάρχουν επίσης η ρητορική συνέντευξη και η αφηγηματική συνέντευξη.

3 Δομή της ταινίας

Η ταινία ξεκινάει με μια γενική εισαγωγή αφήγησης στατιστικών για τα βιβλία και συνεχίζει με σύντομα πλάνα τριών συγγραφέων. Στη συνέχεια, η ταινία περνάει στο πρώτο στάδιο της διαδρομής του βιβλίου, τον εκδοτικό οίκο (εκδόσεις Γκοβόστη). Εκεί ο εκδότης κάνει μια εισαγωγή στην ιστορία του εκδοτικού του οίκου και τη φύση της δουλειάς και η επιμελήτρια και υπεύθυνη παραγωγής αναλύει τα στάδια από τα οποία περνάει το βιβλίο μέσα σε ένα εκδοτικό οίκο, καθώς και τους διάφορους επαγγελματίες που χρειάζεται ένας εκδοτικός οίκος για να λειτουργήσει.

Το επόμενο στάδιο της διαδρομής του βιβλίου είναι το τυπογραφείο. Στην ταινία βλέπουμε ένα βίντεο επίδειξης μηχανής Gutenberg, ενώ η αφηγήτρια απαριθμεί κάποια ιστορικά στοιχεία για την τυπογραφία. Στη συνέχεια η ταινία μεταφέρεται σε ένα τυπογραφείο (Alta Grafico) όπου ο συνétairos και υπεύθυνος παραγωγής εξηγεί τα στάδια εκτύπωσης ενός βιβλίου καθώς και τη λειτουργία των μηχανών που χρησιμοποιούνται στο καθένα από αυτά.

Το τρίτο στάδιο είναι το βιβλιοδετείο και το κομμάτι αυτό της ταινίας ξεκινάει με ένα βίντεο επίδειξης παραδοσιακής βιβλιοδεσίας με παράλληλη αφήγηση ιστορικών στοιχείων από την αφηγήτρια. Στη συνέχεια η ταινία μεταφέρεται σε ένα βιβλιοδετείο (Βιβλιοδετείο Κωνσταντίνα Παναγιώτου και ΣΙΑ), όπου οι δύο ιδιοκτήτες αναφέρουν κάποια στοιχεία για τη δουλειά και την επίδραση που είχε η τεχνολογία στην επιχείρησή τους. Τέλος, ένας αφηγητής επεξηγεί όλα τα στάδια βιβλιοδεσίας πάνω από πλάνα της κάθε μηχανής.

Για το τέταρτο στάδιο, την προώθηση βιβλίου, η ταινία επιστρέφει στον εκδοτικό οίκο, όπου η υπεύθυνη προώθησης αναφέρει τους τρόπους με τους οποίους ένας εκδοτικός οίκος προωθεί ένα βιβλίο. Τέλος, το ίδιο άτομο μιλάει για το βιβλιοπωλείο του εκδοτικού οίκου (το πέμπτο στάδιο της διαδρομής ενός βιβλίου) και τις αγοραστικές συνήθειες των αναγνωστών.

4 Μαθησιακό Αντικείμενο

Το μαθησιακό αντικείμενο του επιμορφωτικού ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου: από το συγγραφέα στον αναγνώστη» περιλαμβάνει τις ακόλουθες διαστάσεις:

- Κατηγορίες και είδη βιβλίων: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν τις κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται τα βιβλία δηλαδή τα βιβλία μη μυθοπλασίας και τα βιβλία μυθοπλασίας καθώς επίσης και διάφορα είδη βιβλίων κάθε κατηγορίας όπως ανθολόγια, κόμικς, φαντασίας, διηγήματα, βιογραφίες, εγχειρίδια, ταξιδιωτικά κ.α.
- Εκδοτικός Οίκος: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν τι είναι ένας εκδοτικός οίκος, το ρόλο που διαδραματίζει, τα τμήματα που περιλαμβάνει (τμήμα παραγωγής, τμήμα λογιστηρίου, τμήμα προώθησης, τμήμα social media και τμήμα πωλήσεων) καθώς επίσης και τους επαγγελματίες που εργάζονται σε έναν εκδοτικό οίκο όπως επιμελητής, γραφίστας, αρχισυντάκτης και διάφοροι άλλοι εξωτερικοί συνεργάτες. Επιπλέον, οι μαθητές θα γνωρίσουν αναλυτικά τα στάδια έκδοσης ενός βιβλίου τα οποία είναι η κατάθεση βιβλίου, η επιλογή βιβλίου, η σύνταξη συμβολαίου, η επιμέλεια, η δημιουργία εξωφύλλου και τέλος η οργάνωση παραγωγής.
- Τυπογραφείο: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν την πρώτη τυπογραφική πρέσα (μηχανή Gutenberg) και τη διαδικασία εκτύπωσης με αυτή, τα τμήματα που περιλαμβάνει ένα τυπογραφείο (τμήμα ατελιέ, γραφιστικό τμήμα, τμήμα free press, εκτυπωτικό τμήμα, κατασκευαστικό τμήμα, τμήμα βιβλιοδεσίας), τη λειτουργία των σύγχρονων εκτυπωτικών μηχανών όπως η αμφίπλευρη δίχρωμη μηχανή, η εξάχρωμη μηχανή και η μηχανή πλαστικοποίησης και τέλος, το δεκαεξασέλιδο.
- Βιβλιοδετείο: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν την έννοια και τη διαδικασία της βιβλιοδεσίας στο παρελθόν αλλά και τη μοντέρνα βιβλιοδεσία, τις αλλαγές που έχει επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας στις θέσεις εργασίας σε ένα βιβλιοδετείο καθώς επίσης και τα επτά στάδια βιβλιοδεσίας ενός βιβλίου (δίπλωμα, σύνθεση, ράψιμο, κόλλημα εξωφύλλου, δίπλωμα αυτιών, κόψιμο άκρων και πακετάρισμα).
- Προώθηση βιβλίου από εκδοτικό οίκο: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν τις προωθητικές ενέργειες που πραγματοποιούνται σε έναν εκδοτικό οίκο για την προώθηση και τη διαφήμιση ενός βιβλίου (φυσικές και διαδικτυακές παρουσιάσεις, social media, ιστοσελίδα εκδοτικού οίκου).
- Βιβλιοπωλείο: στα πλαίσια αυτής της διάστασης οι μαθητές θα γνωρίσουν το ρόλο ενός βιβλιοπωλείου αλλά και το νέο τρόπο αγοράς βιβλίων μέσω e-shop.
- Τέλος, οι μαθητές θα αποκτήσουν διάφορες γνώσεις οπτικοακουστικής παιδείας όπως τα διάφορα είδη πλάνων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία μιας ταινίας.

5 Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός

Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» απευθύνεται σε μαθητές Λυκείου, αποσκοπεί αφενός στην κατάκτηση γνωστικών στόχων και την εκμάθηση εννοιών και αφετέρου στην παροχή εμπειριών μέσα από την επίδειξη επαγγελματικών χώρων, μηχανημάτων και διαδικασιών ενώ μαζί με τις δραστηριότητες που το πλαισιώνουν μπορεί να αξιοποιηθεί στη δια ζώσης αλλά και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Μετά την επεξεργασία της ταινίας και την ολοκλήρωση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων οι μαθητές αναμένεται να είναι σε θέση να:

- αξιολογούν την εμφάνιση μιας αφίσας και να τη συσχετίζουν με το περιεχόμενο το οποίο παρουσιάζει
- αναφέρουν και να αναλύουν συνοπτικά τα επιμέρους θέματα της ταινίας
- αναφέρουν τις κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται τα βιβλία και διάφορα είδη βιβλίων
- περιγράφουν το ρόλο ενός εκδοτικού οίκου και να αναφέρουν ορισμένους εκδοτικούς οίκους
- ονομάζουν τα έξι στάδια ενός εκδοτικού οίκου για την έκδοση ενός βιβλίου
- συγκρίνουν τη διαδικασία εκτύπωσης με τη μηχανή Gutenberg με τη διαδικασία σύγχρονης εκτύπωσης, να εντοπίζουν και να περιγράφουν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο διαδικασίες
- περιγράφουν τι είναι η βιβλιοδεσία και να αναφέρουν υλικά τα οποία χρησιμοποιούνταν στο παρελθόν για βιβλιοδεσία
- εξηγούν τις αλλαγές που έχει επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας στις θέσεις εργασίας
- ονομάζουν τα επτά στάδια βιβλιοδεσίας ενός βιβλίου
- να σχεδιάζουν προωθητικές ενέργειες για την προώθηση και τη διαφήμιση ενός βιβλίου
- περιγράφουν το ρόλο ενός βιβλιοπωλείου και να αναφέρουν ορισμένες βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία
- να ονομάζουν και να περιγράφουν συνοπτικά τα πέντε στάδια της δημιουργίας ενός βιβλίου
- αναφέρουν επαγγέλματα που εμπλέκονται στη δημιουργία του βιβλίου και να εξηγούν ορισμένα από αυτά
- να λύνουν προβλήματα για να υπολογίσουν το κόστος έκδοσης ενός βιβλίου και με βάση αυτό να αποφασίζουν και να επιλέγουν την κατάλληλη τεχνική εκτύπωσης
- ονομάζουν και να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά είδη πλάνων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία μιας ταινίας

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες πλαισιώνουν το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ είναι δεκαπέντε, εκ των οποίων τρεις κατατάσσονται στην κατηγορία Οπτικοακουστικής παιδείας (δραστηριότητες 1, 2 και 15) ενώ οι υπόλοιπες στην κατηγορία Γνωστικού περιεχομένου. Η συνολική διάρκεια των δραστηριοτήτων είναι 205 λεπτά ενώ οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να λειτουργήσουν αυτόνομα ή σε ομάδες 3-4 ατόμων.

Ακολούθως παρουσιάζεται η διδακτική λειτουργία των δραστηριοτήτων και το επίπεδο στόχος αυτών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ		
Διδακτική Λειτουργία	Επίπεδο Στόχος	Αριθμός δραστηριότητας
Ανάλυσης περιεχομένου	Ανάλυση	2
	Ανάλυση, Κρίση-αξιολόγηση	1

Γνωστικής επεξεργασίας	Απομνημόνευση	3-5, 7, 9, 11- 12
Εμπέδωσης του γνωστικού αντικειμένου	Ανάλυση, Κρίση- Αξιολόγηση, Απομνημόνευση	6
	Κατανόηση	8
	Κατανόηση Απομνημόνευση,	13, 15
	Δημιουργία-Σύνθεση-Παραγωγή	10
	Εφαρμογή	14

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι σκηνές της εκπαιδευτικής ταινίας για τις οποίες έχουν δημιουργηθεί δραστηριότητες καθώς επίσης και τα προσδοκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα αυτών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΚΗΝΩΝ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ			
Σκηνή	Μαθησιακός στόχος	Διαστάσεις του θέματος	Δραστηριότητες
1-8 (0:00-0:52) Βασικές κατηγορίες και είδη βιβλίων	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να αναφέρουν τις κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται τα βιβλία και διάφορα είδη βιβλίων.	Κατηγορίες και είδη βιβλίων	Δραστηριότητα 3: Οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν τις δύο βασικές κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται τα βιβλία και στη συνέχεια να αναφέρουν τρία είδη βιβλίων από κάθε κατηγορία. (13')
9-18 (0:57-1:53) Ο ρόλος ενός εκδοτικού οίκου	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να περιγράψουν το ρόλο ενός εκδοτικού οίκου και να αναφέρουν ορισμένους εκδοτικούς οίκους.	Εκδοτικός Οίκος	Δραστηριότητα 4: Οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν το ρόλο ενός εκδοτικού οίκου και στη συνέχεια να σκεφτούν και να καταγράψουν τα ονόματα όσων εκδοτικών οίκων γνωρίζουν. (10')

30-45 (2:48-4:19) Τα στάδια έκδοσης ενός βιβλίου	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να ονομάζουν τα έξι στάδια ενός εκδοτικού οίκου για την έκδοση ενός βιβλίου.	Εκδοτικός Οίκος	Δραστηριότητα 5: Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν σε ένα διάγραμμα τα έξι στάδια που ακολουθεί ένας εκδοτικός οίκος για τη δημιουργία ενός βιβλίου με τη σωστή σειρά. (9')
47 (4:22-4:48) 56-62 (5:31-6:20) Η επίδραση της εξέλιξης της τεχνολογίας στον κλάδο της εκτύπωσης	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να συγκρίνουν τη διαδικασία εκτύπωσης με τη μηχανή Gutenberg με τη διαδικασία σύγχρονης εκτύπωσης, να εντοπίζουν και να περιγράφουν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο διαδικασίες.	Τυπογραφείο	Δραστηριότητα 6: Οι μαθητές καλούνται να συγκρίνουν τη διαδικασία εκτύπωσης με τη μηχανή Gutenberg και τη σύγχρονη διαδικασία εκτύπωσης, να εντοπίσουν και να περιγράψουν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο διαδικασίες. (10')
69-70 (6:58-7:36) Η βιβλιοδεσία	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να περιγράφουν τι είναι η βιβλιοδεσία και να αναφέρουν υλικά τα οποία χρησιμοποιούνταν στο παρελθόν για βιβλιοδεσία.	Βιβλιοδετείο	Δραστηριότητα 7: Οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν την έννοια της βιβλιοδεσίας και στη συνέχεια να αναφέρουν υλικά τα οποία χρησιμοποιούνταν στο παρελθόν για βιβλιοδεσία. (9')
85-90 (8:30-8:59) Η σχέση της τεχνολογίας με την αγορά εργασίας	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να εξηγούν τις αλλαγές που έχει επιφέρει η εξέλιξη της τεχνολογίας στις θέσεις εργασίας.	Βιβλιοδετείο	Δραστηριότητα 8: Οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν δύο πηγές και στη συνέχεια να αναπτύξουν τη δική τους άποψη σχετικά

			με το αν η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει οδηγήσει σε μείωση των θέσεων εργασίας. (13')
91-110 (9:00-10:52) Τα στάδια της βιβλιοδεσίας	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να ονομάζουν τα επτά στάδια βιβλιοδεσίας ενός βιβλίου.	Βιβλιοδετείο	Δραστηριότητα 9: Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν σε ένα διάγραμμα τα επτά στάδια της βιβλιοδεσίας με τη σωστή σειρά ώστε να περιγράψουν τη διαδικασία βιβλιοδεσίας ενός βιβλίου. (9')
121-129 (11:36-12:39) Προώθηση και διαφήμιση βιβλίου	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να σχεδιάζουν προωθητικές ενέργειες για την προώθηση και τη διαφήμιση ενός βιβλίου.	Προώθηση βιβλίου από εκδοτικό οίκο	Δραστηριότητα 10: Οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν και να σχεδιάσουν τι θα έκαναν για την προώθηση και τη διαφήμιση ενός βιβλίου. (20')
131-137 (12:44-13:54) Ο ρόλος του βιβλιοπωλείου	Οι μαθητές θα είναι σε θέση να περιγράφουν το ρόλο ενός βιβλιοπωλείου και να αναφέρουν ορισμένες βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία.	Βιβλιοπωλείο	Δραστηριότητα 11: Οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν το ρόλο ενός βιβλιοπωλείου και στη συνέχεια να σκεφτούν και να καταγράψουν τα ονόματα ορισμένων βιβλιοθηκών και βιβλιοπωλείων που έχουν επισκεφτεί. (12')

6 Εκπαιδευτική Αξιοποίηση

Η εκπαιδευτική ταινία «Η διαδρομή του βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» προορίζεται να αξιοποιηθεί στα πλαίσια του μαθήματος Σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός ώστε να αναδειχθούν επαγγέλματα όπως συγγραφέας, εκδότης, επιμελητής, γραφίστας, υπεύθυνος οργάνωσης παραγωγής, τυπογράφος, χειριστής

μηχανημάτων, βιβλιοδέτης, βιβλιοπώλης κ.α τα οποία εμπλέκονται στη διαδικασία δημιουργίας του βιβλίου, θα μπορούσε όμως να αξιοποιηθεί και για τη γενικότερη ενημέρωση των μαθητών οι οποίοι φοιτούν στις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου σχετικά με τα συγκεκριμένα επαγγέλματα. Ακολουθώντας παρουσιάζονται ενδεικτικά φύλλα εργασίας τα οποία συνοδεύουν τις αντίστοιχες δραστηριότητες που πλαισιώνουν την εκπαιδευτική ταινία.

Φύλλο εργασίας 6: Η επίδραση της τεχνολογικής εξέλιξης στην εκτύπωση

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στον κλάδο της εκτύπωσης. Συγκρίνετε τη διαδικασία εκτύπωσης με τη μηχανή Gutenberg με τη σύγχρονη διαδικασία εκτύπωσης και στη συνέχεια περιγράψτε τις διαφορές που διαπιστώσατε.

Φύλλο εργασίας 8: Η σχέση της τεχνολογίας με την αγορά εργασίας

Υποστηρίζεται ότι η τεχνολογία ευθύνεται για τη μείωση θέσεων εργασίας καθώς ο άνθρωπος σε πολλές θέσεις εργασίας έχει αντικατασταθεί από μηχανές. Επισκεφθείτε το δικτυακό τόπο: <https://m.naftemporiki.gr/story/1268482> και μελετήστε το άρθρο, στη συνέχεια αναπτύξτε τη δική σας άποψη.

Φύλλο εργασίας 10: Προώθηση και διαφήμιση βιβλίου

Έχετε αναλάβει την προώθηση ενός βιβλίου ώστε μέρος των κερδών από τις πωλήσεις να διατεθούν στο σχολείο σας για την αναβάθμιση του εργαστηρίου της Πληροφορικής. Κάθε μέλος της ομάδας θα αναλάβει να οργανώσει μία διαφορετική ενέργεια για την προώθηση και τη διαφήμιση του βιβλίου. Περιγράψτε τις ενέργειες που θα κάνετε.

Φύλλο εργασίας 13: Τα επαγγέλματα που εμπλέκονται στη δημιουργία του βιβλίου

Στη δημιουργία του βιβλίου εμπλέκονται πολλά και διαφορετικά επαγγέλματα. Επισκεφτείτε το δικτυακό τόπο: <https://iwrite.gr/oi-anthroipoi-piso-apo-tis-ekdoseis/> και μελετήστε το περιεχόμενό του για να μάθετε περισσότερα για τα επαγγέλματα αυτά. Στη

συνέχεια, επιλέξτε τρία από τα επαγγέλματα που σας φάνηκαν περισσότερο ενδιαφέροντα και συμπληρώστε τις απαραίτητες πληροφορίες στα παρακάτω σχήματα.

Όνομασία επαγγέλματος: _____

Καθήκοντα:

Όνομασία επαγγέλματος: _____

Καθήκοντα:

Όνομασία επαγγέλματος: _____

Καθήκοντα:

Όνομασία επαγγέλματος: _____

Καθήκοντα:

7 Διαδικασία Παραγωγής και υλοποίησης

Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή ενός βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» αφιερώθηκαν περίπου 8 ώρες για τη βιντεοσκόπηση, 2 ώρες για την ηχογράφηση και την αφήγηση και απροσδιόριστος αριθμός ωρών για το σχεδιασμό και το μοντάζ. Στην παραγωγή της έλαβαν μέρος συνολικά 9 άτομα: ένα άτομο για σκηνοθεσία/ βιντεοσκόπηση/μοντάζ, δύο άτομα για την αφήγηση και 6 άτομα έδωσαν συνεντεύξεις.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ	
Πρόσωπο	Δράση
Αφηγήτρια (Αγγελική Φλωράκη)	Αφήγηση εισαγωγής, ιστορικών στοιχείων και επεξήγησης όπου χρειαζόταν
Εκδότης (Κώστας Γκοβόστης)	Εισαγωγή στη λειτουργία ενός εκδοτικού οίκου
Επιμελήτρια/Υπεύθυνη Παραγωγής (Διονυσία Ζάφειρα)	Επεξήγηση σταδίων έκδοσης βιβλίου και των ρόλων που χρειάζεται ένας εκδοτικός οίκος για να λειτουργήσει
Συνέταιρος και Προϊστάμενος Τυπογραφείου (Γιώργος Μαρκάκης)	Επεξήγηση σταδίων τυπογραφίας και επεξήγηση λειτουργίας των μηχανών
Ιδιοκτήτρια Βιβλιοδετείου (Κωνσταντίνα Παναγιώτου)	Εισαγωγή στη λειτουργία του βιβλιοδετείου
Ιδιοκτήτης Βιβλιοδετείου (Νίκος Κατιδιώτης)	Επεξήγηση του ρόλου του και των αλλαγών που έφεραν οι μηχανές στη λειτουργία του βιβλιοδετείου.
Αφηγητής Σταδίων Βιβλιοδεσίας (Stepan Yesayan)	Αφήγηση σταδίων βιβλιοδεσίας και επεξήγηση χρήσης μηχανών
Υπεύθυνη προώθησης και βιβλιοπωλείου (Λένα Νικολοπούλου)	Απαρίθμηση τρόπων προώθησης βιβλίων και αναφορά στη λειτουργία του βιβλιοπωλείου.
Σκηνοθέτρια /Βιντεολήπτης/Μοντέρ	Σκηνοθεσία, Κινηματογράφηση, επεξεργασία σκηνών και τελική εξαγωγή ταινίας.

Η διαδικασία η οποία ακολουθήθηκε ήταν η εξής: αρχικά πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική επικοινωνία με τους επαγγελματίες (συγγραφέας, εκδοτικός οίκος, τυπογραφείο και βιβλιοδετείο) οι οποίοι θα μπορούσαν να μας προσφέρουν τις απαραίτητες για την ταινία πληροφορίες και ορίστηκαν ημερομηνίες και ώρες επίσκεψης σε κάθε χώρο ώστε να πραγματοποιηθούν οι συνεντεύξεις και να γίνει λήψη των πλάνων της ταινίας. Για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων δόθηκαν ορισμένες ερωτήσεις οι απαντήσεις των οποίων επιθυμούσαμε να συμπεριληφθούν στις συνεντεύξεις μαζί με ότι έκρινε απαραίτητο ο κάθε επαγγελματίας για την πλήρη και ορθή παρουσίαση των διαδικασιών που ακολουθούνται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας δημιουργίας ενός βιβλίου.

Για τις λήψεις των πλάνων και την καταγραφή φωνής χρησιμοποιήθηκε ένα κινητό τηλέφωνο με κάμερα υψηλής ανάλυσης. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στους επαγγελματικούς χώρους πραγματοποιήθηκε λήψη των σκηνών και όπου απαιτήθηκε συμπληρώθηκαν οι λήψεις με σκηνές, που θεωρήσαμε εκ των υστέρων ότι απουσιάζουν, πραγματοποιήθηκε νέα καταγραφή αφήγησης (μόνον ήχος) και στη συνέχεια προχωρήσαμε στο μοντάζ των σκηνών για τη δημιουργία της ταινίας. Το είδος της συνέντευξης που χρησιμοποιήθηκε ήταν η «συνέντευξη off» (Καρακάσης, Γούσιος και Κεφάλας, 2015), δηλαδή η φωνή του συνεντευξιζόμενου έπαιζε πάνω από άλλες σκηνές (κυρίως).

Η μεγαλύτερη δυσκολία που συναντήσαμε ήταν η αναστολή λειτουργίας των επαγγελματικών χώρων και η απαγόρευση κυκλοφορίας λόγω των μέτρων προστασίας που είχαν ληφθεί για την περιορισμό της διασποράς της πανδημίας covid-19 ο οποίος ειδικά στην περιοχή ενδιαφέροντος μας, την Αττική, κυμαινόταν σε πολύ υψηλά ποσοστά μεταδοτικότητας. Επιπλέον αντιμετωπίσαμε προβλήματα με την καταγραφή του ήχου κατά τη διενέργεια των συνεντεύξεων λόγω του θορύβου που παρήγαγαν οι μηχανές κατά τη λειτουργία τους στους επαγγελματικούς χώρους που επισκεφτήκαμε, το οποίο στο τυπογραφείο διορθώθηκε με καταγραφή συνεντεύξεων με το άτομο να βρίσκεται πολύ κοντά στο μικρόφωνο και να μην φαίνεται το πρόσωπό του. Στο μοντάζ ο ήχος τοποθετήθηκε πάνω από πλάνα των μηχανών. Στο βιβλιοδετείο πραγματοποιήθηκε ξεχωριστή ηχογράφηση του τρόπου λειτουργίας κάθε μηχανής και τοποθετήθηκε πάνω από τα πλάνα στο μοντάζ.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν στο μοντάζ ήταν αρχικά η απειρία με το λογισμικό (Lightworks) σε συνδυασμό με τα πολλά διαφορετικά πλάνα που χρησιμοποιήθηκαν. Το μοντάζ έγινε σε διαφορετικά αρχεία ανά χώρο επίσκεψης και στη συνέχεια ενώθηκαν όλα μαζί. Υπήρχε δυσκολία στη μετακίνηση τόσων πολλών μικρών πλάνων και η διατήρηση του συγχρονισμού με τον ήχο. Επίσης, έγινε προσπάθεια ώστε να διατηρηθεί η διάρκεια του ντοκιμαντέρ μικρή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να πρέπει να γίνει κόψιμο και ράψιμο των συνεντεύξεων έτσι ώστε να κρατηθούν τα απολύτως απαραίτητα. Αρχικά έπρεπε να ταιριάζει ο ήχος και η ροή του λόγου στα σημεία κοπής, το οποίο ήθελε αρκετή προσπάθεια. Για να καλυφθούν τα σημεία κοπής των συνεντεύξεων εικονικά, χρησιμοποιήθηκαν διάφορα μικρά πλάνα, προκειμένου να μη φαίνεται το πρόσωπο του ατόμου που έδινε συνέντευξη (αλλά και για να είναι το βίντεο περισσότερο ενδιαφέρον). Τέλος, υπήρχε πρόβλημα με την ένταση του ήχου καθώς οι συνεντεύξεις είχαν πολύ χαμηλότερο ήχο από τις αφηγήσεις, γι' αυτό χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά κανάλια ήχου για να υπάρχει περισσότερη ομοιομορφία στην ένταση του ήχου.

Η βοήθεια που χρειαστήκαμε ήταν κυρίως αυτή των αφηγητών, οι οποίοι κάλυψαν με τις αφηγήσεις κενά που άφησαν οι συνεντεύξεις και προσέφεραν ιστορικές πληροφορίες για τη δημιουργία του βιβλίου. Επιπλέον, έγινε χρήση δύο βίντεο από του Youtube (με άδεια creative commons) τα οποία έδειχναν παραδοσιακές μεθόδους τυπογραφίας (Huyett, 2014) και βιβλιοδεσίας (San Francisco Public Library, 2014), προκειμένου να έχει το ντοκιμαντέρ ακόμα πιο εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν φιλικά πρόσωπα για τα πλάνα των συγγραφέων και της αναγνώστριάς. Τέλος, οι χώροι που επισκεφθήκαμε επιλέχθηκαν βάση γνωριμιών της οικογένειας του ενός μέλους της ομάδας.

Από τη διαδικασία δημιουργίας του επιμορφωτικού ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή ενός βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» μάθαμε με λεπτομέρεια όλα τα στάδια της

πολύπλοκης διαδικασίας που χρειάζεται για να εκδοθεί ένα βιβλίο. Μάθαμε λεπτομέρειες για την οργάνωση έκδοσης ενός βιβλίου, για το τεχνικό κομμάτι και τις μηχανές που χρειάζονται, αλλά και για το κομμάτι της προώθησης και της πώλησης των βιβλίων.

Συμπεράσματα

Η εκπαιδευτική ταινία «Η διαδρομή του βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» πέτυχε το στόχο που είχε: να παρουσιάσει στο θεατή τα διαφορετικά στάδια, τους χώρους και τους επαγγελματίες που χρειάζονται έτσι ώστε ένα βιβλίο να φτάσει από το συγγραφέα στα ράφια του βιβλιοπωλείου, προσφέροντας παράλληλα ιστορικά στοιχεία για κάθε στάδιο. Η ταινία ανήκει στο είδος του εκπαιδευτικού ντοκιμαντέρ και μπορεί να αξιοποιηθεί εκπαιδευτικά σε μαθητές από Γυμνάσιο και πάνω. Από την εμπειρία δημιουργίας της ταινίας, αποκομίσαμε πολλές γνώσεις για το χώρο του βιβλίου, αλλά και γνώσεις για τη δημιουργία ντοκιμαντέρ και φυσικά πάνω στο μοντάζ.

Εκ των υστέρων, αν γυρίζαμε εκ νέου το ντοκιμαντέρ, θα θέταμε περισσότερα ερωτήματα στις συνεντεύξεις και θα εκπαιδευόμασταν καλύτερα στο λογισμικό του μοντάζ. Θα προσθέταμε, αν το ντοκιμαντέρ μπορούσε να έχει μεγαλύτερη διάρκεια, συνέντευξη από συγγραφέα και από αναγνώστη.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Καρακάσης, Α., Γούσιος, Χ., & Κεφάλας, Κ., (2015). *Εφόδιο για νέους ντοκιμαντερίστες*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/3870>

Μεταλληνός, Ν., (2003). *Παραγωγή Τηλεοπτικού Ντοκιμαντέρ* Αθήνα: Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.

Ιστοσελίδες

Βιβλιοδεσία (2021, Απρίλιος 29). Στη Βικιπαιδεία. <https://el.wikipedia.org/wiki/Βιβλιοδεσία>

Bookbinding (2021, Σεπτέμβριος 12). Στη Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Bookbinding>

Ενδεικτική λίστα με τους εκδοτικούς οίκους στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή. (n.d.). Διαθέσιμο στο https://www.ionio.gr/central/download.php?file=ts/ionio_enrich_library_call072014/call_enrich_library_14_appendixd_publishers.pdf

History of books. (2021, Σεπτέμβριος 12). Στη Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_books

History of Books and Printing @ Archives & Special Collections: Bookbinding. (n.d.). Διαθέσιμο στο <https://pitt.libguides.com/c.php?g=159362&p=1113218#:~:text=In%20one%20sense%2C%20the%20history,advent%20of%20the%20printing%20press>

History of bookselling. (2021, Ιανουάριος 11). Στη Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_bookselling

- Huyett, S. (2014). How a Gutenberg press works [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=DLctAw4JZXE>
- Ιστορία της ελληνικής τυπογραφίας (2020, Σεπτέμβριος 1). Στη Βικιπαιδεία.
https://el.wikipedia.org/wiki/Ιστορία_της_ελληνικής_τυπογραφίας
- Lam, D. & Wei, H. (2013). The history of bookbinding. Διαθέσιμο στο
<https://www.behance.net/gallery/8342301/The-History-of-Book-Binding>
- Leonid Taycher (2010). Books of the world stand up and be counted. Διαθέσιμο στο
<http://booksearch.blogspot.com/2010/08/books-of-world-stand-up-and-be-counted.html>
- List of Book Types or Genres. (n.d.). Διαθέσιμο στο <https://reference.yourdictionary.com/books-literature/different-types-of-books.html>
- Livraria Bertrand. (2021, Ιούλιος 24). Στη Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Livraria_Bertrand
- Mukundarajan, A. (2017). History of Publishing. Διαθέσιμο στο <https://notionpress.com/blog/history-of-book-publishing>
- Printing Press. (2021, Αύγουστος 6). Στη Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Printing_press
- San Francisco Public Library, (2014). 19th century bookbinding at San Francisco Public Library [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=xr7cp6n3WnI>
- The Editors of Encyclopaedia Britannica, (2021). Gutenberg Bible. Διαθέσιμο στο <https://www.britannica.com/topic/Gutenberg-Bible>
- Traditional Chinese Bookbinding. (2018, Οκτώβριος 11). Στη Wikipedia.
https://en.wikipedia.org/wiki/Traditional_Chinese_bookbinding

Πίνακας ταινίας

	Τίτλος ταινίας	Η δημιουργία ενός βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη
	URL ταινίας	https://www.youtube.com/watch?v=EtCd5gDBgeM
	Τρέιλερ ταινίας	https://youtu.be/eWld4z1blm8
	Είδος ταινίας	Ντοκιμαντέρ
	Χώρα	Ελλάδα
	Έτος	2021
	Διάρκεια σε λεπτά	14' 25"
	Πρωταγωνιστές	Αλεξοπούλου Μαρία, Γκοβόστης Κώστας, Ζάφειρα Διονυσία, Ιμπραχίμ Δανάη, Κατιδιώτης Νίκος, Μαρκάκης Γιώργος, Νικολοπούλου Λένα, Παναγιώτου Κωνσταντίνα, Σωτηροπούλου Χαρά, Φλωράκη Αγγελική, Yesayan Stepan
	Γλώσσα	Ελληνικά
	Υπότιτλοι	-
	Ηλικιακή ομάδα	15 ετών και άνω
	Τόπος	Αθήνα
	Τίτλος ΠΜΣ	Επιστήμες της αγωγής - Εκπαίδευση με χρήση νέων τεχνολογιών
	Τίτλος μαθήματος	Εργαστήριο δημιουργίας εκπαιδευτικής ταινίας για τη σχολική δια ζώσης και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση
	Όνομα διδάσκοντος	Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός
	Εκπαιδευτικό θέμα	Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός
	Σύνδεσμοι σε άλλες πηγές σχετικές με το θέμα της ταινίας	-
	Περίληψη Το επιμορφωτικό ντοκιμαντέρ «Η διαδρομή του βιβλίου από το συγγραφέα στον αναγνώστη» στοχεύει στην πληροφόρηση των θεατών σχετικά με τη διαδικασία δημιουργίας ενός βιβλίου και τα επιμέρους στάδια που αυτή περιλαμβάνει, ξεκινώντας από τη συγγραφή ενός βιβλίου μέχρι τα αντίτυπά του να τοποθετηθούν στα ράφια των βιβλιοπωλείων.	